

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 18 (539)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
25 вересня 2021 року

КОНТАКТИ

НАШ УНІВЕРСИТЕТ І ВОЛИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ УКЛАЛИ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ

Ректор Тернопільського національного медичного університету імені

Два навчальних заклади впродовж тривалого часу мають міцне співробітництво. Багато випускників Волинського медичного інституту обирають ТНМУ для свого подальшого навчання та професійного вдосконалення. Викладачі й студенти обох вишів також беруть участь у наукових конференціях. Протягом двох років викладачі ВМІ мають можливість підвищувати свою кваліфікацію, а саме вступати до аспірантури ТНМУ та розвивати себе в науковій діяльності.

Івана Горбачевського, професор Михайло Корда та в.о. ректора Волинського медичного інституту Тетяна Пастрик підписали угоду про співпрацю.

ності.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА.
Світлина авторки

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

Марія СЕМЕРЕЗ – студентка 4 курсу медичного факультету.

Стор. 11

ОГОЛОШЕННЯ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

- завідувача кафедри акушерства і гінекології № 1 – 1 посада;
- завідувача кафедри загальної хірургії – 1 посада;
- завідувача кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи не менше 5 (п'яти) років.

- професора кафедри медичної біохімії – 1 посада;
- професора кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами – 1 посада;
- професора кафедри медичної інформатики – 1 посада;
- професора кафедри патологічної анатомії з секційним курсом та судовою медициною – 1 посада;
- професора кафедри фармакології з клінічною фармакологією – 1 посада;
- професора кафедри оперативної хірургії та клінічної анатомії – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи не менше 9 (дев'яти) років.

- доцента кафедри анатомії людини – 1 посада;
- доцента кафедри фізіології з основами біоетики – 1 посада;
- доцента кафедри фізичної терапії, ерго-терапії та фізичного виховання – 1 посада;
- доцента кафедри медицини катастроф та військової медицини – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) чи доктора наук, стаж науково-педагогічної роботи не менше 4 (чотирьох) років.
НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

- доцента кафедри загальної хімії – 1 посада;
- доцента кафедри фармацевтичної хімії – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) чи доктора наук, стаж науково-педагогічної роботи не менше 4 (чотирьох) років.
НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ:

- професора кафедри внутрішньої медицини № 2 – 1 посада.
- Вимоги до претендентів:** повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи не менше 9 (дев'яти) років.
- доцента кафедри вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) чи доктора наук, стаж науково-педагогічної роботи не менше 4 (чотирьох) років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.

Звертатися:
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
відділ кадрів, тел. 52-14-64

У НОМЕРІ

Стор. 3-4

ДИРЕКТОРКА ІНСТИТУТУ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ ІМ. В.П. ФІЛАТОВА, ПРОФЕСОРКА НАТАЛІЯ ПАСЕЧНИКОВА: «ЗУПИНЯТИСЯ НЕ МОЖНА, ПОТРІБНО РОЗВИВАТИСЯ ТА ЗРОСТАТИ»

Активна співпраця єднає Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова та ТНМУ, зокрема, у спільному проєкті з впровадження кератоксенімплатата в офтальмологічній практиці. Про те, зокрема, чим живе інститут у нинішні часи, нові наукові досягнення розпитували його директорку – професорку, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого лікаря України Наталію Пасечнікову.

Стор. 6-8

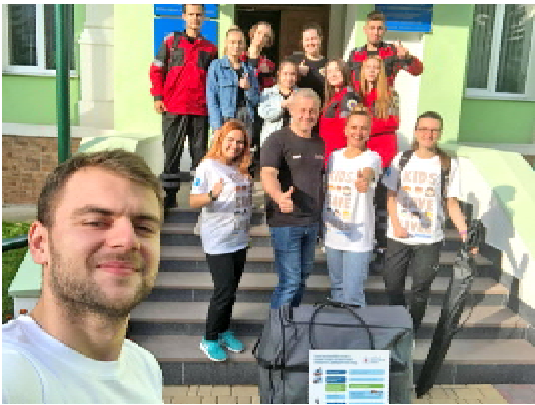
ДОЦЕНТ ПЕТРО ГУДАК: «ЩО БУДУ НЕЙРОХІРУРГОМ – ВИРШИВ ВЖЕ НА ПЕРШОМУ КУРСІ МЕДИЧНОГО ІНСТИТУТУ»

Його називають одним з найкращих нейрохірургів України. Лікарський стаж – 32 роки. На його рахунок тисячі операцій різної категорії складності та тисячі врятованих життів. А ще він відомий в Україні та за її межами науковець, високоосвічений педагог вищої школи, який щедро ділиться своїми знаннями та досвідом зі студентами, талановита особистість і напрочуд цікавий співрозмовник. Сьогодні в гостях у редакційної «Вітальні» – нейрохірург вищої категорії, голова Асоціації нейрохірургів Тернопільщини, завідувач курсу нейрохірургії ТНМУ, доцент Петро Гудак.

НАВЧАЛИ ШКОЛЯРІВ РЯТУВАТИ ЖИТТЯ

Уже понад 20 років поспіль другої суботи вересня відзначають Всесвітній день надання першої допомоги. Цьогоріч Всеукраїнська рада реанімації організувала загальнонаціональний просвітницький захід «KIDS_SAVE_LIVES». Упродовж

одного дня інструктори Європейської ради реанімації провели 100 курсів у школах у кожному регіоні України та навчили 1000 учнів віком від 12 до 17 років рятувати життя.

Цей захід підтримав ТНМУ в рамках співпраці з Всеукраїнською радою реанімації. Працівники нашого університету, які є інструкторами Європейської ради реанімації, зорганізували

навчально-практичний курс у двох загальноосвітніх школах міста Тернополя та серед членів «Пласту». Своїм досвідом і знаннями поділилися асистентки кафедри медицини катастроф і військової медицини Наргіз Джавадова та Антоніна Черватуок, а також фахівці центру симуляційного навчання ТНМУ «TESIMED» Роман Гук та Анастасія Гудима.

Юні учасники прослухали стандартизований європейський курс з базових реанімаційних заходів від Європейської ради реанімації. Протягом чотирьох годин вони відпрацьовували практичні навички надання домедичної допомоги постраждалому, а саме вміння перевіряти притомність та дихання, проводити серцево-легеневу реанімацію, звільняти дихальні шляхи від стороннього тіла, користуватися автоматичним зовнішнім дефібрилятором.

Богдана ПЕРЕВІЗНИК

РОЗПОЧАЛИ НАВЧАЛЬНИЙ РІК З ДОБРОЧИННОСТІ

За доброю традицією загальноуніверситетський рух «MISERICORDIA» та науково-краєзнавча студія «Терполяни» ввійшли в новий навчальний рік з добродійною акцією. Впродовж літа волонтери збирали речі першої необхідності, канцелярські приладдя, книги, взуття, сумки та одяг для різних вікових груп.

За підтримки директора опорної школи Байковецької ОТГ

буде передано всі речі малозабезпеченим, багатодітним родинам цієї громади, а також усім, хто в потребі.

Запрошуємо всіх бажаючих студентів долучитися до наших добродійних акцій.

Андріана БУЧКО,
заступниця старости загальноуніверситетського руху «MISERICORDIA»

МОНЕТКИ – ЯК ДОПОМОГА ОНКОХВОРИМ ДІТЯМ

Тернопільський національний медичний університет приєднується до Всеукраїнської благодійної акції «Монетки – дітям», яка триває з 1 до 30 вересня. Добродійний захід організовано з ініціативи фонду «Таблеточки», Національного банку України й підтримки Міністерства освіти та науки України.

Мета цієї акції – зібрати монети номіналом 25 копійок і перетворити їх на потужну матеріальну допомогу для сотень онкохворих дітей.

Монети номіналом у 25 копійок вийшли з обігу майже рік тому, але в багатьох з нас вони

й досі лежать у скарбничках без діла. Українці тримають у себе 1,5 мільярда монет номіналом 25 копійок. Це майже 400 мільйонів гривень. Кожна така забута копійка – це крок до одужання для онкохворих дітей.

Кожен добродійний внесок важливий, адже разом із сотнями інших він перетворюється на сильну допомогу для дітей, які борються з раком.

Ємкості для збирання копійок номіналом 25 коп розташовані в адміністративному корпусі ТНМУ на пункті охорони та інших корпусах.

Пресслужба ТНМУ

ПРОФЕСОРКА ТНМУ ПРЕДСТАВИЛА УНІВЕРСИТЕТ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ФОРУМІ З ОЦІНКИ МЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Відбувся III Національний форум з оцінки медичних технологій. Організатором заходу стало Міністерство охорони здоров'я України за підтримки проєкту USAID Україна та SAFEMed.

У форумі спікером панелі «Наступні кроки у створенні Позитивного переліку лікарських засобів для фінансування за державні кошти: перспективи зацікавлених сторін» та ко-модератора панелі «Розбудова потенціалу ОМТ» була завідувачка кафедри фармакології з клінічною фармакологією ТНМУ, голова Експертного комітету з відбору та використання останніх лікарських засобів, професорка Олександра Олещук.

Цьогорічний форум був найбільшим з усіх попередніх та налічував понад 210 учасників. Він зорганізований за змішаною моделлю: офлайн-частина відбулася у «Klitschko Expo» м. Київ, онлайн-частина – за допомогою платформи Zoom.

Учасників форуму привітали: Михайло Радуцький – голова Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування; Олександр Комаріда – перший заступник міністра охорони здоров'я; Анна Фенчак – заступниця голови НСЗУ; Бен

Зіннер – директор Офісу охорони здоров'я USAID в Україні; Ребекка Колер – керівниця проєкту SAFEMed, USAID.

Головним завданням Національного форуму з оцінки медичних технологій:

– обговорення прогресу, досягнутого в розвитку екосистеми ОМТ після впровадження дорожньої карти ОМТ;

шого розвитку для забезпечення повністю функціонуальної екосистеми ОМТ в Україні;

Оцінка медичних технологій – це процес визначення клінічної ефективності та економічної доцільності придбання медичного препарату. В усьому світі механізми застосовують для раціонального використання коштів бюджету.

Наприкінці 2020 року уряд затвердив порядок проведення державної оцінки медичних препаратів. У березні цього року схвалена настанова з державної оцінки медичних технологій для лікарських засобів, до створення якої долучилася й професорка ТНМУ О.М. Олещук.

За результатами дводенного форуму було визначено, що запровадження такого важливого механізму як ОМТ, який є «золотим стандартом» у визначенні клінічної ефективності та економічної доцільності придбання медичного препарату та застосується в світі для раціонального використання коштів бюджету, є важливим для України. Наступними кроками запровадження ОМТ мають бути формування єдиного позитивного переліку лікарських засобів для закупівель за державні кошти та створення незалежного агентства з проведення ОМТ.

Пресслужба ТНМУ

– виявлення прогалин і створення плану дій щодо створення Незалежного агентства з ОМТ;

– обговорення кращого міжнародного досвіду щодо впровадження Позитивного переліку ЛЗ та оцінки можливостей його запровадження в Україні;

– погодження стратегії впровадження ОМТ для медичних виробів;

– обговорення розвитку потенціалу ОМТ в Україні та створення спільної стратегії подаль-

культетів ТНМУ доєднатися до Міжнародної акції та очистити паркову зону.

«Я ще з дитячих років хвилювалася за природу й завжди хотіла чимось допомогти. Коли дізналася про таку акцію, то просто не змогла залишитися осторонь. Ми розказували про подію друзям, одногрупникам, поширювали новину серед студентів нашого університету в «Телеграмі» та «Вайбері», адже чим більше людей доєднається, тим кращим буде результат», – зазначила Анна Шкробот.

Кожен з нас може доєднатися до збереження планети. І це не так важко, як здається на перший погляд. У крамничках замість поліетиленових пакетів можна використовувати багаторазові торбинки. Відмовитися від одноразових пляшок та посуду, бути енергоефективним у побуті, економити воду, а також сортувати сміття та віддавати його на переробку.

Соломія ГНАТИШИН

СТУДЕНТИ ДОЄДНАЛИСЯ ДО ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ ПРИБИРАННЯ

Щороку третьої суботи вересня одночасно в 180 країнах світу відбувається міжнародна акція – Всесвітній день прибирання «World Cleanup Day». Студенти-волонтери Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського доєдналися до акції, ідея якої проста й ефективна: «Побачив? Прибери!».

Цьогоріч центральною локацією в Тернополі був «Парк Здоров'я» на вулиці Березанській поблизу міської лікарні №3, де люблять відпочивати мешканці та гості міста. Координувала проведення Всесвітнього дня прибирання в Україні громадська організація «Let's do it, Ukraine» – учасник загальноосвітнього руху «Let's Do It World». Організатори забезпечили учасників акції засобами індивідуального захисту,

рукавичками та великими пакетами для сміття, а також провели розіграш призів.

Студентки медичного факультету ТНМУ Валерія Благуляк, Анастасія Шкробот та Анна Шкробот заохотили понад п'ятнадцять студентів з різних фа-

ДИРЕКТОРКА ІНСТИТУТУ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ ІМ. В.П. ФІЛАТОВА, ПРОФЕСОРКА НАТАЛІЯ ПАСЕЧНИКОВА:

«ЗУПИНЯТИСЯ НЕ МОЖНА, ПОТРІБНО РОЗВИВАТИСЯ ТА ЗРОСТАТИ»

В Україні останніми роками з'явилося чимало центрів і клінік, де працюють талановиті офтальмологи й хірурги. Проте, власне, Одесу називають столицею вітчизняної офтальмології, бо саме тут було засновано славетну офтальмологічну школу, відому далеко за межами України – Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова. Сюди звертаються не лише мешканці Одеси та області, люди їдуть звідусіль.

Активна співпраця єднає цей заклад та Тернопільський національний медичний університет ім. Івана Горбачевського, зокрема, у спільному проєкті з впровадження кератоксеноімплантації в офтальмологічній практиці. Про те, зокрема, чим живе інститут у нинішні часи, нові наукові досягнення розпитували його директорку – професорку, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого лікаря України Наталію Пасечнікову.

– Наталіє Володимирівно, ви досягли тих висот, про які лише може мріяти лікар-початківець. Як обрали саме офтальмологію?

– Мені здається, що людей, які щойно одягнули білий халат і вже знають, що будуть хірургом, офтальмологом чи невропатологом, насправді дуже мало, бо вибір спеціалізації – це не просте завдання, до того ж не завжди наші бажання співпадають

одна з улюблених учениць славетного академіка Філатова, яка в той час вже стала професоркою, очолювала кафедру очних хвороб в Івано-Франківську. Вона мені багато розповідала про те, як навчалася в Одесі в Філатова, як працювала під його керівництвом. То була надзвичайна, рідкісного розуму та освіченості жінка. Примітно, що вона не одразу прийшла в медицину й спочатку навіть кілька курсів провчилася на механіко-математичному факультеті й лише згодом вступила до медичного, а потім обрала офтальмологію. Пригадую, якось Тетяна Володимирівна мені сказала: «Немає нічого цікавіше офтальмології». Напевне, ці слова так запали мені в душу, що визначили й мою професійну долю.

– І ви також пішли в офтальмологію.

– Після зустрічі з цією надзвичайною жінкою я замислилася про вибір майбутньої спеціальності. Але, як з'ясувалося згодом, аби стати справжнім офтальмологом, диплома медичного інституту недостатньо. Моє становлення як молодого вченого розтягнулося на роки: спочатку чотири роки працювала лаборантом, потім ще кілька – в поліклініці. Наступною та доволі значимою в моєму фаховому зростанні була робота в очному травматологічному центрі, якому я віддала десь років із сім. Хочу зауважити, що саме праця в травмцентрі дала мені необхід-

Наталія ПАСЕЧНИКОВА – директорка Інституту очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова, професорка

здавалося, що я вічна чергова в операційній: щомісяця дев'ять добових чергувань, особливо нестерпно було влітку. Але настав час, коли всі ці «митарства» завершилися, я розпочала роботу над кандидатською дисертацією й зараз безмежно вдячна своїй наставниці за безцінний досвід та те, що надихала на звернення.

– Що вам запам'яталося найбільше з тих часів? Якою була Тетяна Шлопак?

– Це була легендарна особистість, ікона стилю, як нині кажуть, яка стала не тільки моїм наставником в офтальмології, але й учителем по життю. Для мене дуже значимо те, що не лише я вважала її своїм вчителем, а й вона мене своєю ученицею. В пам'яті зринають особливі моменти, проведені разом з цією дивовижною жінкою, дуже різнобічною, активною. Саме вона навчила мене стрибати в море зі скелі та гри в карти. Тетяна Володимирівна чудово грала на фортепіано та навіть акомпанувала своєму чоловікові, який був оперним співаком. Пам'ятаю, як вони любили разом затягнути «Он был титулярный советник, она – генеральская дочь ...», і коли я була поруч, то мене заливав рум'янець, я ніяковіла, бо мій тато був генералом (посміхається – авт.). Узагалі ж Тетяна Володимирівна трималася зі мною дуже суворо та вимогливо. Я вже розповідала, як вона відправила мене, новоспечену лікарку, до операційної мити підлогу, розкласти та подавати хірургів інструменти. Нині мої співробітники дивуються, чому, коли я захожду до операційної, мені досить одного погляду, щоб зрозуміти, де та що не так.

Я знаю, як все повинно бути, бо сама все це пройшла. Пригадалося, як одного разу я не дуже добре виконала її доручення й Тетяна Володимирівна з досадою мовила: «Якщо хочеш, аби все було як треба – зроби сама, а ні – то слугу попроси!». Я тоді добу плакала. І лише через багато років збагнула, що вона хотіла мені сказати. Якщо людина намагається все зробити якнайкраще, отже, вона є подарем по життю й усе в неї буде добре. Коли ж покладається на когось, тобто виконує роботу лише за примусу та формально, як слуга, то що можна очікувати від такого працівника?

– У квітні Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова Національної академії медичних наук України відзначив своє 85-річчя. Саме тут уперше у світі виконали вдалу лазерну коагуляцію відшарування сітківки ока, саме тут проводять найскладніші оперативні втручання, застосовуючи найновіші технології. Якими досягненнями може похвалитися ваш заклад нині?

– Наш інститут є стратегічно важливою для здоров'я нації установою. За всі 85 років його діяльності величезна кількість фахівців докладала своїх зусиль у розвиток вітчизняної та світової офтальмологічної науки. Наразі тут працюють 112 наукових співробітників, у тому числі 29 докторів наук, 12 професорів, 62 кандидати наук, які представляють українську офтальмологічну науку на всесвітніх міжнародних конгресах, з'їздах, конференціях і симпозиумах. Мене тішить, що вагомими науковими досягненнями наших співробітників, визнані як вітчизняними, так і закордонними фахівцями, й це свідчить про лідерство не лише в українській, а й у світовій офтальмології.

З перших днів існування інституту є великим центром підготовки кадрів у галузі наукової та практичної офтальмології. На нашій базі діє кафедра очних хвороб Одеського медичного університету, відбуваються навчання лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, очних і заочних аспірантів. Проводимо також тематичне підвищення кваліфікації фахівців за всіма напрямками офтальмології. Працює й спеціалізована вчена рада із захисту докторських і кандидатських дисертацій.

Отож, зрозуміло, що команда фахівців такого рівня робить інститут провідним закладом у

сфері лікування офтальмологічної патології. Клініка Інституту Філатова – єдиний в Україні високоспеціалізований офтальмологічний центр, в якому проводять консультації, діагностику та лікування (консервативне й хірургічне) всіх видів очних захворювань із застосуванням інноваційних технологій. Сучасна діагностична база та шість спеціалізованих науково-експериментальних лабораторій інституту дають нам можливість всебічно обстежити пацієнтів, дозволяють вирішувати найскладніші завдання й пропонувати найбільш ефективне лікування. В дев'яти профільних відділеннях одночасно можуть перебувати на стаціонарному лікуванні 475 пацієнтів. На рік хірурги-офтальмологи оперують понад 16 тисяч хворих, а в консультативну поліклініку щорічно звертається за допомогою більше 160 тисяч недужих. І це не дивно, адже позитивні результати лікування маємо в понад 95% випадків. Щодо географії наших відвідувачів, то вона надзвичайно широка. 2/3 наших пацієнтів – це мешканці з різних куточків України, а решта – мешканці Одеси та області, тобто, ми працюємо, по суті, на всю країну. І щороку до нас звертаються по допомогу понад три тисячі громадян з країн ближнього та далекого зарубіжжя.

– Назва «Інститут Філатова» вже стала відомим українським медичним брендом, бо унікальні операції та власні методики лікування часто випереджають світову офтальмологічну практику...

– Запорукою наших досягнень, на мій погляд, є поєднання наукової діяльності з клінічною практикою та невичерпне прагнення наших фахівців досягти найкращих результатів лікування.

На базі нашого інституту працюють п'ять центрів національного значення, що й допомагає нам «тримати марку», це єдиний в Україні офтальмотравматологічний та Центр запальних хвороб ока, Центр дитячої офтальмології України, Центр онкологічних захворювань ока теж єдиний в Україні. А ще єдиний в світі спеціалізований Центр опіків ока.

Кожний з цих підрозділів по своєму унікальний, скажімо, офтальмотравматологічний у цілодобовому режимі надає кваліфіковану високоспеціалізовану допомогу людям з важкими травмами очей з будь-якого куточку України. У Центрі опіків ока наші фахівці у своїй щоденній практиці використовують високоефективні власні методики лікування травм та опіків очей.

(Продовження на стор. 4)

Професорка Наталія ПАСЕЧНИКОВА з колегами під час обстеження пацієнтки

з реаліями життя. В будь-якому випадку в мене так не склалося. Втім, зауважила, що трапляються в нашому житті люди, завдяки яким починаємо цілком інакше мислити. Вони дають впевненість нам у власних силах і віру в те, що всі перепони на нашому шляху – це лише вершина, яку потрібно здолати. Мені в цьому сенсі дуже пощастило, бо ще коли навчалася в школі, таку особистість зустріла. Це була Тетяна Володимирівна Шлопак –

ний досвід, це дуже серйозна школа для молодого офтальмолога. Отож, як відає, непросто мені далось це входження у спеціальність, та й Тетяна Володимирівна, мій перший вчитель, теж не давала ніколи жодних «поблажок», очевидно, гартувала в такий спосіб мій характер. Ніколи не забуду, як я прийшла до неї дипломованим лікарем, щойно після закінчення інституту, а вона призначила мене медсестрою в операційну. Тоді мені

ДИРЕКТОРКА ІНСТИТУТУ ОЧНИХ ХВОРОБ І ТКАНИННОЇ ТЕРАПІЇ ІМ. В.П. ФІЛАТОВА, ПРОФЕСОРКА НАТАЛІЯ ПАСЕЧНИКОВА:

(Закінчення. Поч. на стор. 3)

Діяльність, досвід і розроблені унікальні технології лікування набули особливого значення в нинішній час російсько-української війни. За консультаціями до наших фахівців часто звертаються колеги з військового госпіталю, куди спрямовують постраждалих в зоні ООС, а у найскладніших випадках пацієнтів переводять на лікування до нашого інституту.

Свої визначні напрацювання має й центр дитячої офтальмології України, зокрема, в лікуванні ретинобластоми (внутрішньоочної злоякісної пухлини, що виникає в дітей у перші роки життя). Наші фахівці використовують унікальний метод введення хіміопрепаратів безпосередньо в око з новоутворенням. Цей метод отримав широке визнання зарубіжних колег, бо дозволяє за своєчасного звернення зберегти дитині не лише життя, але й око та навіть зір. Фахівці дитячого відділення також володіють найбільшим у країнах Східної Європи досвідом видалення вродженої катаракти в грудних малюків.

У нашому Центрі офтальмоонкології застосовують найновіші методики лікування онкологічних захворювань ока, в тому числі унікальний метод використання високочастотного електрозварювання біологічних тканин в офтальмології. Цей метод дозволяє досягти з'єднання м'яких тканин

«ЗУПИНЯТИСЯ НЕ МОЖНА, ПОТРІБНО РОЗВИВАТИСЯ ТА ЗРОСТАТИ»

без застосування шовного матеріалу, забезпечити оптимальний гемостаз, усунути ризик розвитку запальних реакцій на шовний матеріал та уникнути процедури зняття швів. У відділенні запальних патологій ока й мікрохірургічного лікування їх наслідків лікують хворих на запальні, дистрофічні, спадкові та судинні захворювання сітківки, судинної оболонки ока й зорового нерва. Поєднання високоінформативних методів діагностики та унікальних власних напрацювань дозволяють встановити причини розвитку запального процесу очей, досягти тривалої ремісії, зберегти й навіть підвищити зір у пацієнтів.

– Не всім відомо, що саме у Філатовському інституті вперше у світі застосували лазер у лікуванні офтальмологічних захворювань. Ви продовжили ці починання та як нині вдосконалюєте цей напрямок?

– Саме в нашому інституті 1963 року вперше у світі виконали вдалу лазерну коагуляцію відшарування сітківки ока людини. Провів цю виняткову операцію Леонід Лінник, фактично відкривши нову еру у світовій офтальмологічній хірургії. Лікарі отримали унікальний інструмент,

що дозволив робити тонкі, точні, ефективні, малотравматичні втручання без розтину очного яблука. Завдяки цій інновації у сотні разів знизилася кількість післяопераційних ускладнень – інфекцій, кровотеч, набряків. Значно скоротився й термін післяопераційної реабілітації: вже наступного дня людина може вийти на роботу або на навчання.

Справу Леоніда Лінника, певна річ, нині продовжують його послідовники, створюючи нові методи діагностики та лікування з використанням стимулювального та терапевтичного впливу лазерів. Серед останніх новацій, які запропонували фахівці інституту, – використання мікроімпульсного лазерного випромінювання. Цей метод дозволяє перейти від мілі- до мікросекундних лазерних імпульсів, щоб максимально знизити температурний вплив на око. У співпраці з фахівцями Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України продовжуємо роботу над розробкою діагностичної апаратури, що працюватиме в червоному та інфрачервоному спектрі випромінювання. Один з уже створених приладів дозволяє, не

торкаючись ока, без застосування барвників (на які можливий розвиток алергічної реакції) проводити діагностику очного дна. Крім того, в інфрачервоному діапазоні буде змога провести дослідження сітківки, структури судинної оболонки, зорового нерва в пацієнтів з вузькою зіницею, не розширюючи її. Це дуже важливо для хворих, в яких розширити зіницю неможливо або це їм, за тих чи інших причин, протипоказано. Зможемо також обстежити хворих з помутнінням оптичних середовищ (наприклад, за помутніння кришталика, крововиливу у склоподібне тіло, за помутніння рогівки). Невидимі при звичайному світлі структури стають видимими в інфрачервоному. З'являється можливість роздивитися те, що знаходиться під сітківкою. Зокрема, внутрішньоочні пухлини. Ця методика дозволяє провести обстеження пацієнтів з дистрофічними та дегенеративними процесами сітківки без застосування ангіографії, пов'язаної з необхідністю введення контрастної речовини, бо є багато хворих, яким це протипоказано.

– Не можемо пройти осторонь теми коронавірусу. Чи

позначилася епідемія на діяльності ваших клінік?

– Звичайно, коронавірус вніс низку обмежень у роботу колективу, але Інститут Філатова ще з початку карантинної епопеї продовжував і продовжує щодня надавати невідкладну (зараз вже й планову) допомогу тим, хто її потребує. До того ж пацієнтів приймають з будь-якої області, з усіх куточків країни.

– Кожен науковець і лікар має професійну заповітну мрію, якщо можна, поділіться своєю.

– Мені й донині не віриться, що я керівниця інституту, який свого часу очолювали такі видатні постаті, як Володимир Петрович Філатов, Надія Олександрівна Пучковська – легенди вітчизняної офтальмології. І я розумію, що зупинятися не можна, потрібно розвиватися та зростати.

**Лариса ЛУКАЩУК,
кореспондентка газети
«Медична академія»,
Марина МОРОЗОВА,
заступниця директора із
загальних питань ДУ «Інститут
очних хвороб і тканинної
терапії ім. В.П. Філатова
НАМН України»**

НЕЗАБУТНІ

ЙОГО ІМЕНУВАЛИ КЛАСИКОМ

24 вересня минула річниця, як відійшов у вічність великий інтелектуал, науковець, гуманіст, вчитель, класик-викладач, доцент Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського Мирослав Миколайович Закалюжний.

Людина живе доти, доки живе пам'ять про неї.

Мирослав Миколайович живе в пам'яті студентів, яких він навчав, і житиме в пам'яті студентів нового покоління, для яких присвятив своє життя, пишучи для них наукові навчальні посібники. Він знав, що послужить і допоможе своєю працею тисячам молодих людей у сприйнятті латинської мови, так необхідної для студентів-медиків.

Дуже шкода, що не дочекав Мирослав Миколайович виходу у світ своєї, можна сказати, праці всього життя, вагомого доробку – великого словника «Клінічна латина з англійськими та українськими відповідниками», який творив у співпраці з іншими науковцями університету. На жаль, ця книга вийшла вже після

його смерті. Студенти багатьох країн зможуть послуговуватися нею. А це вже світове визнання та пам'ять.

Житиме Мирослав Миколайович у пам'яті друзів, які працювали, зустрічалися, спілкувалися з ним. Він володів великою си-

медичні латинські терміни, якими вони повинні були володіти у своїй професії лікаря, він намагався передати їм і ту силу, і красу латині-класики, якою і сам володів. Це мудрі латинські вирази: «Homo homini amicus est» – людина людині – друг, «Per aspera ad astra» – через терни до зірок, «Allis inserviendo ipse consumor» – світлячи іншим, згоряю сам. Їх ціла плеяда. Ними й дотепер послуговується весь світ, бо це – класика. Вона – вічна. І Мирослава Миколайовича Закалюжного іменували Класиком.

Довіку житиме Мирослав у пам'яті своєї родини – дружини, доньки, внуків.

Вічна та світла пам'ять Тобі, Мирославе.

«Requiem et aeternam dona eo, Domines».

«Sit tibi terra levis».

Нехай земля тобі буде пухом! Сумуємо, пам'ятаємо.

**Марія ГОРОДЕЦЬКА
та її родина**

Доцент Мирослав ЗАКАЛЮЖНИЙ зі студентами (1990-ті роки)

Пам'ять про Мирослава живе й житиме в друзів, що навчалися з ним в одній альма-матері – Львівському університеті імені Івана Франка, де не лише висококваліфіковані професори, академіки, а й «багатознаючі «мури Львова» навчали та виховували нас.

лю «людського притяжіння». Було про що поговорити та й збагатитися знаннями не лише студентам.

Це була людина-оптиміст, з притаманним лише йому надзвичайним почуттям гумору.

Його любили студенти й друзі. Подаючи студентам основне –

СТРУНИ ДУШІ ПРОФЕСОРАМ

*Як поживаєте, колеги,
Серед людської суєти.
Чи вам вдалося у науці,
Закономірності знайти?
А як студенти – рідні діти,
Навчилися думати, не спляти.
Уважно слухають і пишуть,
Чи знову в гаджетах сидять.
А як там ваші докторанти,
Наблизилися до мети.
Знайшли в науці свою стежку,
Щоб не хотілося зійти.
Чи вас байдужість не травмує,
Чи не німеє телефон.
На ці дрібниці не зважайте,
Так було, є і буде знов...
А як там пані креативність,
Відвідала, не гордувала.
Заходила до вас на каву,
Чи знову десь помандрувала?
Вона повернеться я знаю,
До вас дорогу відшукає.
Але це жінка гонорова,
Вона байдужість не прощає.
Бере на клини графоманів,
З продажних наймитів глузує.
Зате посвяченим й робітним,
Краплину вічності дарує...
Просто живіть і живіть просто,
Уважні до років й хвилини.
Люб'ть життя, служіть науці,
Працюйте для людей
і України.*

**Анатолій ВИХРУЩ,
завідувач кафедри
української мови ТНМУ,
професор**

ВІКТОР ОВЧАРУК: «ПРАГНУ СТВОРИТИ СУЧАСНУ КЛІНІКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗРАЗКА»

Нині він керівник Тернопільського перинатального центру «Мати і дитина», а в минулому – студент нашого університету. Недарма кажуть, що успішні випускники – найкращий «знак якості» навчального закладу. Разом з Віктором Овчаруком спробуємо відмотати життя на кілька років назад, щоб згадати, як розпочинався його шлях у медицину.

– Вікторе Вікторовичу, вибір майбутньої професії – ваша мрія чи так склалися зірки?

– Це, мабуть, наше спільне сімейне рішення. Батьки, вочевидь, бачили мої здібності й саме вони підштовхнули мене обрати медичну спеціальність. Хоча в нашій родині ніхто не мав стосунку до цієї професії. Мати працювала бухгалтеркою у колгоспі, а батько – вчителем у сільській школі. Після закінчення 8 класу я вступив до Чемеровецького медичного училища на Хмельниччині. Саме там пізнавав перші ази медичного фаху. Скажу відверто, щоразу мені більше подобалося. Я почувався у своїй стихії. Коли отримав диплом фельдшера, мене скерували на роботу за спеціальністю у село Комарівка Нетішинського району. Тоді придбав собі велосипед, аби за потреби їздити на виклики. Коли добре вивчаєш село, то знаєш якими манівцями швидше дістатися до пацієнта. Це, звичайно, траплялося в екстрених випадках, а в більшості люди самі приходили за допомогою до медпункту.

– Багато лікарів переконані, що саме у селі молоді спеціалісти проходять справжнє бойове хрещення, згодні з цим?

– Без сумніву. Особливо у віддалених селах. Саме тут проходиш неабияку школу випробування. Там треба вміти робити все, навіть те, що повинні виконувати лікарі. Випадки трапляються дуже різні, а допомогу слід надавати негайно, наприклад, штучну вентиляцію легень чи інші критичні стани, коли йде рахунок на хвилини. Немає часу чекати на «швидку», рятувати людину треба вже. Тоді ти швидко мобілізуєшся і згадуєш все, що тебе вчили викладачі. Звісно, як молодий спеціаліст, переживаєш, але в тебе немає часу на роздуми. Пригадую, літня жінка втратила свідомість, вона жила на краю села, то я боявся, що не встигну до неї доїхати та вчасно надати допомогу. Та, на щастя, все обійшлося. Причиною її стану стала аритмія. Потім жінка продовжила лікування у стаціонарі.

– У Комарівці ви пропрацювали рік. Чому вирішили продовжити навчання?

– В один момент я збагнув, що хоча йти далі вчитися та вдосконалювати власні знання. Фаху фельдшера мені стало замало. Успішно склав іспити до ще тоді Тернопільського медичного інституту. Так розпочалася нова сторінка мого життя. Тішуся, що мав нагоду запозичувати досвід у найкращих викладачів, науковців і професорів. Дехто, на жаль, уже пішов у засвіти. Але їхні поради пам'ятаю досі. Для студента важливо мати правильних наставників. Професія лікаря не проста, тут не можна схибити й зупинитися на досягнутому. Постійно слід здобувати знання та вдосконалюватися. Головне не розгубити все те, що дали тобі в альма-матер.

– Ви відразу мали на меті стати лікарем-акушером-гінекологом?

– Я не прагнув стати акушером-гінекологом, більше скажу, навіть не мріяв. Це професія радше обрала мене сама. Для звичайного сільського хлопця потрапити у цю галузь тоді було непросто. На інтернатуру мене скерували до пологового будинку в Кам'янці-Подільському, як майбутнього лікаря-анестезіолога. Приїхавши туди, тодішній головний лікар сказав, що немає вакантної посади анестезіолога, а є лише акушера-гінеколога. Так і я став акушером-гінекологом.

– Чому повернулися до Тернополя?

– Тебе завжди тягне до того місця, де ти провів багатого часу, набув друзів, маєш багато колег. Окрім того, я проходив тут очний цикл навчання. Після завершення інтернатури працював лікарем у жіночій консультації при пологовому будинку другої міської лікарні Тернополя, а пізніше у стаціонарному відділенні. Мені на той час дуже пощастило з наставником. Я працював під керівництвом Богдана Омеляновича Ониськіва, який на той час очолював перинатальний центр. Він мене багато навчив. Досі пам'ятаю, як провів перший кесарів розтин. Дуже хвилювався. Не забуду тоді слова Богдана Омеляновича: «Або ти збираєшся та оперуєш, або все життя так і працюватимеш лікарем у жіночій консультації». Це стало великим стимулом. На початку своєї лікарської практики старався брати якнайбільше нічних чергувань, щоб постійно вдосконалюватися. Коли тепер, вже як керівник, бачу наполегливу роботу молодих лікарів, їхній запал, наполегливу роботу, я їм даю можливість поступово переходити до складніших випадків оперативних втручань. Маємо виховувати справжніх фахівців, передавати свої знання, бо час швидко минає й треба встигнути підготувати нове

покоління лікарів. Якщо не робитимемо цього, то залишимо після себе руїни.

– Ваша особиста формула успішної роботи лікарів?

– Передусім, це має бути командна робота. Одна людина не може знати все. Це неправильно та нереально. Треба вміти консолідувати людей, щоб почувати думку всіх. Скажу відверто, в час пандемії це особливо стало нагальним питанням. Коли в нас траплялися випадки захворювання вагітних на коронавірус, ми щодня збиралися з колегами, радилися, як правильно діяти. Це дуже допомагало. На базі нашого центру працюють також дві кафедри медичного університету, де є науковці, професори, які допомагають у лікувальному та діагностичному процесі.

ласної ради, ви не покидали лікарської практики. Ніколи не рахували скільки пологів прийняли від початку вашої кар'єри?

– Ні, не рахував. Для мене навіть не важливо, хто народився – хлопчик чи дівчинка. Головне почути перший крик дитини. Я добре пам'ятаю свій рекорд. З січня 2008 року з 5 години вечора до 5 години ранку я прийняв 13(!) пологів. А ще був малюк вагою 5200 грамів. Такі випадки ніколи не забуваються.

– У жовтні буде рік, як ви очолили перинатальний центр «Мати і дитина», якими здобутками можете похвалитися?

– Ми створили п'ять палат покращеного планування. Там умови наближені до домашніх:

жінка, яка звертається за допомогою до нас, має отримати увесь необхідний спектр послуг. Кваліфіковані кадри в нас є, тому невдовзі нам вдасться втілити задумане. Крім того, незабаром у нас з'явиться мамограф. Жінки після 40 років мають в обов'язковому порядку проходити мамографію. Мало того, хочу зробити так, щоб це обстеження було безкоштовно. Маємо повернути відповідальність краян за власне здоров'я.

– Чим пишаєтесь?

– Нашим відділенням дитячої реанімації. Дуже важливо надати вчасну кваліфіковану допомогу передчасно народженим діткам у перші хвилини їхнього життя.

Маємо можливість виходжувати малюків вагою 540 грамів.

Коли я став керівником перинатального центру, зіткнувся з проблемою. В мене було багато вакансій в цьому відділенні. Щоб змінити ситуацію, я підняв зарплатню. Повірте, люди які там працюють, справжні герої. Виходжувати таких малюків дуже непросто.

Наш перинатальний центр займає друге місце в Україні щодо знеболення пологів. Жінки, які мають низький поріг чутливості, не хочуть терпіти й віддають перевагу саме епідуральній анестезії. Співпрацюємо з американською школою акушерів-гінекологів та анестезіологів, які передають нам свій досвід зі знеболення та підбору дози.

Пологи зі знеболенням відбуваються краще. Коли жінка відчуває біль, вона

затиснена, а це водночас впливає на момент відкриття шийки матки. Варто зазначити, що за досвідом американських колег, епідуральна анестезія не впливає на дитину. Так само міфом є те, що в майбутньому жінка потерпає від певних ускладнень. У нашому центрі епідуральне знеболення відбувається під УЗД-контролем. Жінка сама обирає, як краще їй народжувати, ми пропонуємо лише альтернативу.

– Ваша мрія як керівника?

– Створити всі умови, щоб наш перинатальний центр був європейського зразка. Стараємося постійно запозичувати досвід іноземних колег і тримати руку на пульсі всіх медичних новацій. У нас є багато напрацювань і кваліфіковані фахівці, які не зраджують своєму фахові. Гадаю, невдовзі нам вдасться втілити задумане. Разом з такою командою нам будь-яка вершина під силу. У медицині головне триматися разом і підтримувати одне одного. А я, як керівник, зроблю все для того.

Мар'яна СУСІДКО.

Світлина Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ

– Прогнозують ще одну хвилю пандемії, перинатальний центр готовий до цього?

– Так, маємо все необхідне обладнання, розроблений алгоритм дій щодо надання допомоги таким жінкам.

– Зараз лікарям важче працювати, зростає кількість складних випадків, аніж, скажімо, двадцять років тому?

– 2008-го, коли я прийшов працювати в управління охорони здоров'я облдержадміністрації, то в області на рік було 12,5 тисяч пологів, торік – 7,5 тисяч. Мало не на половину впала народжуваність. Додам, що така ситуація не лише на Тернопільщині, а й у всій Україні. Відтак порівнювати складність випадків недоречно. Раніше їх було набагато більше, через велику кількість пологів. Зараз, щоправда, є різні новітні технології, які дають змогу лікарю зробити детальне обстеження вагітної та виявити вади розвитку плода на ранніх термінах. А перед складними пологами добре підготуватися та врахувати усі можливі ризики.

– Знаю, що навіть будучи головою Тернопільської об-

є своя кухня, холодильник, телевізор, двоспальне ліжко, санвузол. Плануємо поступово збільшувати таку кількість палат, адже нам важливо, щоб матір і дитина почувалися комфортно у стінах нашого центру.

Радію, що маємо необхідну матеріально-технічну базу для надання допомоги вагітним, породіллям і новонародженим. Нещодавно відкрили оновлене відділення ранніх термінів вагітності, яке розраховане на 20 ліжко-місць. Там усі умови для жінок, які мають певні труднощі на ранніх етапах вагітності. Хочемо, щоб вагітні почувалися захищено у стінах нашого перинатального центру.

Замість реєстратури в нас працює цілодобова рецепція. Тобто консультація працює з 8 ранку до 20 години – у дві зміни. Це ж стосується кабінетів УЗД. Вони працюватимуть ще й у суботу до 13-ої години. Це робиться для того, аби кожен пацієнт мав доступ до надання медичної допомоги в комфортний для нього час.

– Над чим зараз працюєте?

– Над створенням клініко-лабораторного центру. Кожна

Його називають одним з найкращих нейрохірургів України. Лікарський стаж – 32 роки. На його рахунок тисячі операцій різної категорії складності та тисячі врятованих життів. А ще він відомий в Україні та за її межами науковець, високоосвічений педагог вищої школи, який щедро ділиться своїми знаннями та досвідом зі студентами, талановита особистість і напрочуд цікавий співрозмовник. Отже, в гостях у редакційної «Вітальні» – нейрохірург вищої категорії, голова Асоціації нейрохірургів Тернопільщини, член експертно-ревізійної комісії Української асоціації нейрохірургів, завідувач курсу нейрохірургії ТНМУ, доцент Петро Гудак. І наша розмова – про суть професії лікаря та улюблену нейрохірургію, якій Петро Степанович присвятив своє життя, про науковий доробок і людей, яких шанує, про захоплення, що додають сили та позитиву, і про речі, які не сприймає.

ЗРОСТАВ У РОДИНІ МЕДИКІВ

– Ви багато працюєте й ваш робочий день заповнений до краю: операції, консультації, лекції, наукова діяльність. Нелегко було викроїти час для інтерв'ю, тож дякую, що знайшли можливість поспілкуватися з пресою. Цікаво, звідки бере початок ваша життєва стежина? Хто ваші батьки?

– Родом я з Закарпаття. Народився 24 вересня 1961 року в місті Хуст, у сім'ї медиків. Батько – Степан Петрович був першим лікарем-неврологом на Закарпатті. У сорокових роках минулого століття після приходу радянських село Нодь Гут на Берегівщині, де народився тато, перейменували на Гараздівку. Мама – Анна Петрівна народилася в селі Велика Копаня на той час Виноградівського, нині – Берегівського району, в багатодітній сім'ї, де було восьмеро дітей, двоє з яких, на жаль, померли. Дідусь працював у колгоспі. Щоб вижити, він власноруч облаштував млин, з якого й годувалася сім'я. Одного разу мама з братом врятували січового стрільця, учасника бою за Карпатську Україну з угорським військом. Тіла вбитих в бою на Красному полі українців угорці кидали в Тису поблизу села Рокосово й вони пливли за течією в зледенілій воді. Мама, на той час зовсім маленька дівчинка, побачила пораненого, але ще живого хлопця, покликана дідуся й вони витягли його з води, а вночі на підводі вивезли та сховали на горищі. Пораненого дідусь виходив. Під час Другої світової війни в хаті моєї мами квартирували німці, але нікого не чіпали й навіть пригостили дітей цукерками та галетами. Червона армія, згадують очевидці, принесла із собою воші, матірну лайку, алкоголь... У людей «визволителі» забирали все, що бачили. Дідусь по батьковій лінії помер у молодому віці від пневмонії. З розповідей тата знаю, що був він мудрою та ерудованою людиною – народний суддя, голова села. Нас, дітей, у батьків було троє: старша сестра Катерина, я та молодший від мене на рік брат Степан. Навчався я в Хустській середній школі №1. Колись це була гімназія, а під час війни – військовий шпиталь, де лежав мій поранений батько. Ворог вистрелив у нього з пістолета, коли він молився в церкві.

Свого часу тато на «відмінно» закінчив Берегівську гімназію та вступив до Дебреценського університету в Угорщині, де провчився кілька років. З початком війни його мобілізували в угорську армію. Після закінчення Другої світової тато продовжив навчання у Львівському медичному інституті. Він був людиною надзвичайно ерудованою, високоінтелектуальною. Знав шість мов. Дуже любив свою родину. Не пригадую випадку, щоб тато вжив грубе слово чи хоча б крикнув на маму. В нашому домі бували чільні представники духовенства, відомі громадські діячі, політики – цвіт закарпатської інтелігенції. Свого часу батька обирали депутатом багатьох селищ Хустської районної ради, народним суддею районного суду. Після закінчення Львівського медінституту тато працював головним лікарем в амбулаторії гірського села Нижній Бистрий, де зустрів свою майбутню дружину – випускницю Берегівського медучилища. Завжди любив, коли батько розповідав, як освідчувався мамі в коханні. А було це так. Тато повідомив мамі, що надійшов терміновий виклик у зв'язку з пологами на одній з полонин і лікар з медсестрою вирушили до породіллі. Дорогою назад зупинилися на полонині й сіли на лавку – відпочити. На тій мальовничій полонині батько й

Петро ГУДАК – сержант роти охорони військово-повітряних сил (Білорусь, 1980 р.)

зійнявся в коханні, запропонувавши красуні Анні побратися.

– **Найяскравіші спогади ваших дитячих літ?**

– Моє дитинство минуло серед чарівної природи Закарпаття. Разом з братом, сестрою та іншими дітьми ми ходили в гори по гриби або до річки – купатися та ловити рибу. Коли підріс, полюбив відпочинок у

літніх таборих і життя в наметах. Запам'яталися пригоди в піонерських таборих у горах мальовничих сіл Шаян, Великий Березний, Драгово, де ми кожне літо проводили. В Хусті наша родина мешкала на вулиці Дружби. По-сусідству проживали представники багатьох національностей: німці, євреї, угорці, словаки, росіяни... Дитиною я в школі дивувався тому, що написано в підручнику про лани широкополі, про степи і кручі... «Де таке є?», – питав себе. Бо ж нічого такого в дитинстві не бачив. Довкола – лише гори. Вчився я добре, хоча не можу похвалитися, що був дуже слухняним і стараним учнем. Пригадую жорстокі хокейні баталії з учнями єдиної в місті російської школи – до широких плям

криві на льоду, коли між переврами не встигали перевзуватися, і якщо вчителька викликала до дошки, ми, потішаючи весь клас, не доходили до неї та отримували двійки. Водночас відвідував музичну школу, а після 8 класу вступив до Ужгородського музичного училища ім. Д. Є. Задора, де здобув, крім музичної, й базову загальну середню освіту. В училищі був солістом оркестру, концертмейстером камерного оркестру. Після чотирьох років навчання отримав диплом з відзнакою, який дозволяв вступати до будь-якого вищого навчального закладу тодішнього Радянського Союзу. Подав документи для вступу до Київської консерваторії, але не вступив і 1980 року був призваний на чинну військову службу.

«КНИГИ В КАЗАРМІ ХОВАВ ПІД ПІДЛОГОЮ, ЗІРВАВШИ ДОШКУ»

– **Яким згадується вам той період?**

– В армії я отримав гарну бойову підготовку й пройшов хорошу життєву школу. Служив в Білорусі, у військово-повітряних силах. Був сержантом роти охорони. Навчився виживати, розбиратися в людях. Часи тоді були сутужні. 1979 року, нагадаю, почалася так звана афганська війна й упродовж двох років військової служби ми щодня чекали відправлення в Афганістан або в Польщу, де обстановка теж загострилася й генерал Ярузельський, який боровся з опозицією, оголосив воєнний стан. Якийсь час наші військові стояли на контрольно-пропускному пункті на кордоні з Польщею цілковито екіпіровані та готові до відправлення. Коли 1982 року повернувся у військову частину з відпустки, почув: «Ідемо в Афганістан». О четвертій ранку нашу роту підняли й ми виїхали в напрямку Термеза – найпів-

Доцент Петро ГУДАК:

деннішого міста Узбекистану для проходження підготовки з ведення бойових дій у специфічних умовах в чужій країні. Дорогою зателефонував у штаб Білоруського військового округу, аби повідомити, як іде відправлення. Там наказали: «Капітан із солдатами ідуть далі, а ви повертайтеся в свою частину». Зважили, мабуть, що до «дембелю» мені залишилося

Тато – Степан ГУДАК (1948 р.)

кілька місяців, тож немає сенсу готувати мене до служби в Афганістані.

1982 року, демобілізувавшись, повернувся в Закарпаття. Викладав у музичній школі й легко міг вступити до консерваторії у Львові чи Києві, де був попит на абітурієнтів після армії. Та мене зацікавила медицина. Ще під час військової служби на моє прохання мама надсила мені книжки з біології, хімії, фізики. В казармі зберігати книги не дозволялося, я ховав їх під підлогою, зірвавши дошку. За два роки прочитав твори всіх класиків, що знайшлися в бібліотеці військової частини, а це Гоголя, Достоєвського, Чехова, Шекспіра, Бальзака... Не комуністичну літературу. Пригадую двох хлопців, один з яких закінчив університет ім. Патріса Лумумби, а другий – Інститут ядерної фізики. Доки інші били

байдики у вільний час, ми студіювали фізику та хімію. Така була моя воля змінити своє життя. Документи подав до Київського медичного інституту ім. О. Богомольця, де на першому курсі навчався мій брат. Степан багато розповідав про альма-матер, умови навчання й радив вступати на лікувальний факультет. Я дослухався до його поради та не прогадав, бо Київський медінститут на той час входив до «трійки» найкращих вишів України. В музичилищі я отримав диплом з відзнакою, перший вступний екзамен в медінституті склав на «відмінно» й був зарахований на навчання. Зазначу, що 1983 року в Київському медичному інституті конкурс на вступ серед демобілізованих з армії складав 36 осіб на місце, а серед вчорашніх десятикласників він був ще вищий.

ЗМІСТ ЙОГО ЖИТТЯ

– **Відтак для вас настав новий етап в житті. Чим пам'ятний він для вас?**

– Після служби в армії почалися студентські будні. Контраст

Мама – Анна ГУДАК (1956 р.)

був різочий. Я наче заново на світ народився. Адже служити довелося в Сморгонському районі Білорусі, де навколо густий ліс і болота, де вовки вили ночами та зубри бігали. Що буду нейрохірургом – вирішив вже на першому курсі. З другого курсу брав участь у студентському науковому гуртку в Інституті нейрохірургії, яким керував завідувач курсу нейрохірургії Віталій Іванович Цимбалюк, нині – професор, академік, президент Національної академії медичних наук України. Вдячний долі за те, що у студентські роки доля подарувала мені такого вчителя та наставника. Мене обрали головою студентського наукового товариства ім. О.А. Киселя першого лікувального факультету, а Олег Мусій, який згодом в уряді Арсенія Яценюка очолює Міністерство охорони здоров'я, став моїм заступником.

«ЩО БУДУ НЕЙРОХІРУРГОМ – ВИРІШИВ ВЖЕ НА ПЕРШОМУ КУРСІ МЕДІНСТІТУТУ»

Я також брав активну участь у художній самодіяльності: грав у студентському камерному оркестрі «Унісон», скрипковому оркестрі, в ансамблі бандуристів. Часто виступав разом з братом, який теж закінчив музичну школу, але по класу фортепіано. Запам'ятовалося, як познайомився зі студенткою Ольгою Богомолець, нині – професоркою, заслуженим лікарем України. Ми навчалися в паралельних групах, віталися при зустрічі, але то було побіжне знайомство. А потоваришували, коли обох запросили виступити з коротким концертом у Київському університеті ім. Т. Шевченка на святкуванні 60-річчя біологічного факультету. Готуючись до початку дійства, Оля зіграла на гітарі одну зі своїх чарівних пісень, а я, сидючи в іншому кінці зали, інтуїтивно їй підіграв. Концерт почався. Оля піднялася на сцену та каже: «Тут присутній мій однокурсник Петро Гудак – чудовий скрипаль. Давайте попросимо його мені акомпанувати». Я не знав, що саме Оля співатиме, але вийшов на сцену й на слух, експромтом, три пісні відіграв. Глядачам сподобалося й

Петро ГУДАК з мамою Анною Петрівною під час дегустації нового вина божоле в Угорщині (2007 р.)

сертацію на тему «Клініка, діагностика та мікрохірургічне лікування відкритих пошкоджень плечового сплетення». Працював над нею під науковим керівництвом шановного професора, академіка Віталія Івановича Цимбалука.

– **З Києва ви повернулися в рідне Закарпаття. Працювали провідним нейрохірургом Ужгородської обласної лікарні, доцентом кафедри післядипломної освіти Закарпатського університету. І знову це були роки напруженої праці в операційній, де ви успішно прооперували сотні пацієнтів, роки плідної наукової та викладацької діяльності.**

– Мені приємно згадувати той період. Закарпатська школа нейрохірургії завжди мала визнання й добру славу як в Україні, так і за її межами. Виїжджаючи на виклики з санавіацією, вздовж і впоперек об'їздив усі районні лікарні Закарпаття. Не раз потрапляли в екстремальні ситуації, коли через снігові та кам'яні обвали машина «швидкої» була добряче пошкоджена.

– **15 років тому вас, провідного нейрохірурга України, запросили очолити відділення нейрохірургії Тернопільської обласної (нині – університетської) лікарні. І ви погодилися.**

– Так, хоча й не відразу. Рішення, яке прийняв, було продиктовано прагненням поліпшити нейрохірургічну допомогу хворим на Тернопільщині, підняти її на новий якісний рівень. Почав працювати. Пацієнти приїжджали не лише з Тернопілля, а й з інших областей – кожен зі своїм болем, зі своєю тривоگوю.

– **2007 рік ви зустріли в статусі головного нейрохірурга Тернопільської області, доцента кафедри оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії, завідувача курсу нейрохірургії ТНМУ. Та для врятованих пацієнтів ви залишилися насамперед лікарем, якому вони зобов'язані життям.**

– Про зниження летальних випадків серед пацієнтів нейрохірургічного відділення більше, ніж удвічі свідчить офіційна статистика того періоду. Деякі нейрохірургічні операції були зроблені вперше в Тернополі. За 15 років роботи у файному місті я зробив 54 нові операції, з них 34 – за останні півтора року.

– **Згадується історія кількарічної давності. 14-річний хлопеч заступився за дівчину й отримав важке проникаюче поранення: зловмисник вдарив його ножом у скроню. Лезо зачепило мозок. Ви оперували потерпілого й він вижив, більше того, повернувся до повноцінного життя. Це лише один випадок з вашої нейрохірургічної практики. Які ж вам найбільше запам'яталися?**

– Пам'ятних випадків багато.

тологи обласної дитячої лікарні дали немовляті свою кров. Дитину врятували. Інша операція з видалення ангіобластоми (інтрамедулярної пухлини спинного мозку) тривала дев'ять годин і завершилася успішно. Запам'ятався пацієнт, в якого діагностували загрозливу для життя аневризму мішководної форми, що могла будь-якої миті розірватися. Під час операції з видалення ураженої ділянки аневризми дала інтенсивну кровотечу, яку вдалося зупинити. Чоловік одужав, повернувся до нормально-го життя. Нині він – один з найкращих айтшників Тернополя. До слова, в області це була перша успішна операція виключення з кровотоку та видалення частково тромбованої мішководної аневризми середньої мозкової артерії. Згодом пацієнт побував на консультації в одного з найдосвідченіших фахівців, професора кафедри нервових хвороб та нейрохірургії Дніпровської медичної академії М.О. Зоріна. Переглянувши рентгенівські знімки, професор запитав: «Вас оперували за кордоном?» Що такі операції роблять в Тернополі він раніше не чув.

– **Ці та інші унікальні випадки увійшли в навчальний посібник з нейрохірургії, який ви написали у співавторстві з президентом НАМН України Віталієм Цимбалуком і кандидатом медичних наук, вашим учнем Тарасом Петрівим. Наразі ви – автор понад со- рока наукових праць, член редколегії «Українського нейрохірургічного журналу», маєте чимало публікацій у міжнародних медичних ви-**

– На запрошення сенатора штату Веракрус консультував пацієнтів державної клініки в Мехіко, столиці Мексики. В Німеччині в університетських клініках Бонна та Кельна вивчав нові методики хірургічних втручань з приводу онкоуражень нервової системи, гострої цереброваскулярної патології. Успішно співпрацюю з нейрохірургічною клінікою в угорському місті Пейч, Братиславським університетом.

«СТВОРИВ ВЛАСНУ НАУКОВУ ШКОЛУ»

– **Які основні напрямки вашої наукової діяльності?**

– Нейроонкологія, цереброваскулярна патологія, дегенеративні захворювання хребта. Створив власну наукову школу. Троє моїх талановитих учнів, колишніх студентів ТНМУ, нині працюють в Інституті нейрохірургії в Києві, двоє з них – Ігор Тиш і Тарас Петрів – захистили кандидатські дисертації, Антон Дубровка проходить другий рік інтернатури в цьому ж закладі. А Олександр Швець і Павло Бідзіля щойно пройшли чергове стажування в провідних європейських клініках Німеччини, в Мілані та Женеві. За кордоном зацікавлені у висококваліфікованих нейрохірургах й я радю їх успіхам. З іншого боку, класні фахівці потрібні й тут, в Україні, щоб надавати медичну допомогу нашим хворим у такому обсязі та такої якості, як найкращі клініки Європи.

– **Кажуть, все пізнається в порівнянні. Чи справді останніми роками у вітчизняній**

Петро ГУДАК під час роботи в перев'язувальній (2011 р.)

відтоді ми часто виступали разом.

Після закінчення університету та інтернатури в Київській академії післядипломної освіти працював нейрохірургом у лікарні невідкладної медичної допомоги в Києві (нині це Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф) під керівництвом професора Миколи Єфремовича Поліщука. На календарі – початок 1990-х років, період наймовірного розгулу бандитизму. Щодня машини швидкої допомоги привозили в лікарню десятки пацієнтів, життя яких було під загрозою. Впродовж нічного чергування я робив дві-три операції, застосовуючи здобуті знання та практичні навички в щоденній роботі. Вступив до аспірантури на заочну форму навчання. 1998 року в Інституті нейрохірургії успішно захистив кандидатську ди-

Дмитро ГУДАК, старший син (2020 р.)

Скажімо, я оперував немовля, в якого стався крововилив у мозок. Немовляті було лише три тижні. В такому віці найменша крововтрата може призвести до зупинки серця. Дуже обережно зробив маленький розріз, видалив кров з мозку й уже завершував операцію, коли раптом крихітне серце зупинилося. Щоб «запустити» його, вдалися до прямого переливання крові прямо в операційній. Лікарі-реаніма-

Андрій ГУДАК, молодший син, з друзями в Карпатах (2019 р.)

даннях. Зокрема, цього року в міжнародному медичному журналі «Health» надрукована ваша стаття про хірургічне лікування множинних метастатичних пухлин головного мозку. Ви також є активним учасником представницьких наукових форумів з нейрохірургії, відвідуєте нейрохірургічні клініки за кордоном, куди вас запрошують як авторитетного фахівця. Де побували останніми роками?

нейрохірургії багато що змінилося?

– Так. Зміни є, до того ж – неабиякі. 2005 року, коли я очолював відділення нейрохірургії Тернопільської обласної лікарні, найпершим завданням було придбати обладнання й запровадити адекватні методи діагностики. Перші комп'ютерні томографи і МРТ – це був справжній прогрес у лікувальній практиці.

– **Де тепер оперуєте?** (Продовження на стор. 8)

ДОЦЕНТ ПЕТРО ГУДАК: «ЩО БУДУ НЕЙРОХІРУРГОМ – ВИРІШИВ ВЖЕ НА ПЕРШОМУ КУРСІ МЕДІНСТИТУТУ»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

– У Тернопільській міській лікарні № 2, міській комунальній лікарні швидкої допомоги, обласній дитячій клінічній лікарні. В кожному з цих лікувальних закладів працює високопрофесійний колектив. Хочу подякувати керівникам Ростиславові Дмитровичу Левчуку, Ярославові Федоровичу Чайківському, Григорію Івановичу Корицькому за плідну та ефективну співпрацю задля надання своєчасної адекватної допомоги хворим.

– Ви також навчаєте майбутніх лікарів. Лекції читаєте українською та англійською мовами й аудиторія ловить кожне ваше слово. Які вони – нинішні студенти?

– Більшість з них – талановиті молоді люди, вчать завзято та із задоволенням. А я радо ділюся з ними своїми знаннями та досвідом. Вдячний ректорові ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського, професору Михайлові Михайловичу Корді за підтримку в роботі.

– Якщо повернути б час назад, ви знову обрали б медицину?

– З дитинства прикладом для мене був батько. Він дуже любив свою роботу, мав глибокі знання, талант, золоті руки та небайдуже серце. 58 років неврологічної практики...Тисячі пацієнтів, яких батько зцілював від недуги... Пізніше величезну роль у моєму професійному становленні зіграв професор Дмитро Олександрович Снігурський, відомий на Закарпатті та далеко за його межами лікар-невропа-

Петро ГУДАК під час роботи в операційній (2019 р.)

та, зокрема, за можливість навчатися у професора, згодом – академіка, президента НАМН України Віталія Івановича Цимбалюка. Це люди, з якими в мене асоціюються поняття «інтелігент, порядна людина, справжній лікар і науковець».

РОДИНА

– Розкажіть про інших членів вашої родини. Вони теж стали лікарями?

– Старша сестра Катерина закінчила Ужгородський медуніверситет і вже багато років приватно практикує в Мексичі, в місті Халапа, штат Веракрус. Чоловік Катерини – відомий музикант, концертмейстер Національного симфонічного оркестру. Свого часу він навчався в Московській консерваторії в класі всесвітньовідомого скрипаль Давида Ойстраха, а я – в музичному училищі в нього. Брат Степан після

отримав найвищу нагороду країни «Орден Лицарського Хреста» – за успішну операцію з роз'єднання двох сіамських близнюків, зроблену в Бангладеш. Моя дружина Наталя працювала старшою медичною сестрою реанімаційного відділення Тернопільської університетської лікарні, в приватній стоматологічній клініці в Тернополі. Згодом змінила професію, щоб зреалізувати себе в бізнесі. Діти теж не працюють у медичній галузі. Старший син Дмитро свого часу закінчив Московську сільськогосподарську академію – вищий аграрний навчальний заклад, один з найкращих в Росії. Молодший Андрій – випускник Інституту міжнародних відносин. Після навчання його призвали на чинну військову службу в лави Збройних сил України. Повернувшись з армії, продовжує працювати в галузі бізнесу та одночасно навчатися в галузі комп'ютерного програмування. Наймолодша Оленка – мистецтвознавець. Її альма-матер – Львівська національна академія мистецтв, спеціальність – експерт художніх цінностей. Зараз донька навчається в магістратурі в польському місті Познань.

– Талант завжди багатогранний. За першою освітою ви – скрипаль. Музика була та залишається вашим захопленням?

– Так. Я граю на скрипці, на фортепіано, на гітарі. Музика дарує позитивні емоції та гарний настрій, збагачує духовно. На моє 60-річчя дружина подарувала мені скрипку, виготовлену в італійському місті Кремоні, де наприкінці XVII століття Страдіварі почав виробництво своїх знаменитих музичних інструментів. У неї унікальне звучання. Гарним відпочинком і насолодою для мене є книги. Йдеться, звичайно, про якісну літературу. Перечитав, приміром, усі твори талановитого письменника із Закарпаття, лавреата Шевченківської премії Мирослава Дочинця – брата мого друга Тараса Дочинця, з яким разом навчався в університеті. Люблю подорожувати із сім'єю. Під час відпустки віддаю перевагу активному відпочинку: параглайдинг (політ на парашуті в тандемі з інструктором), спуск

на байдарках гірськими ріками, взимку – гірські лижі. Люблю спілкуватися з цікавими людьми.

«У МЕНЕ НЕМАЄ ПРАВИЛ»

– Яких головних правил дотримуетесь в житті?

– Правила? У мене немає правил. Головне – залишатися порядною людиною, не робити зла ближньому, берегти свою сім'ю, вести здоровий спосіб життя наскільки це можливо.

– Вислів, особливо співзвучний вашій душі?

– Російська поетеса Марина Цветаєва колись написала: «Успіх – це своєчасно встигнути». Так воно й є як в повсякденному житті, так і в медицині, і в нейрохірургії зокрема. Вчасно надана допомога рятує життя. Інакше людина помирає або стає інвалідом. І загалом: усе треба роби-

їздили з усього Закарпаття. Хворі називали його своїм рятівником. З роботи тата «виштовхав» молодий колега, з яким батько ділився знаннями та досвідом, і який потім знайшов спосіб усунути свого наставника, щоб самому стати на чолі відділення. Батька перевели на роботу в поліклініку, де він щодня допізна приймав пацієнтів. Кабінети поруч стояли порожні, а коло татового кабінету завжди було людно.

– Які людські якості цінуєте найбільше?

– Фаховість, порядність, відповідальність, вміння тримати слово... Не люблю «кухарчиних дітей», які, як писав Ленін, керуватимуть країною. «Найгірше в бідності – це те, що вона змушує говорити неправду», – вважав колумбійський письменник Габріель Гарсія Маркес. Кухарчині діти, люмпен – це та когор-

Петро ГУДАК з донькою Оленою МАРТИНЧУК

ти вчасно. Встиг чогось досягти – добре, а якщо ні – то ні.

– Коли звертаєтеся подумки до минулого, який афоризм згадується найчастіше?

– «Всі ми виховуємо своїх зрадників». Показовий приклад – історія з моїм батьком. До неврологічного відділення, яке створив Степан Гудак, пацієнти при-

та, яка вас за першої нагоди зрадить, обдурить, нагрубить...Так було й так є. На жаль...

– Ваша точка опори?

– Моя дружина, мама, діти... Міцна родина, улюблена робота, надійні друзі – все це складові мого життя. І мого щастя.

Лідія ХМІЛЯР

Петро ГУДАК займається параглайдингом у горах Фетхіє (2021 р.)

толог, заслужений лікар України, почесний громадянин міста Ужгорода. Близкучий діагност, ерудит, людина енциклопедичних знань, він свого часу лікував видатного віолончеліста та диригента М. Ростроповича, письменника О. Солженіцина, радянського маршала Г. Жукова. Добрий спомин про Дмитра Олександровича, який був і моїм хресним батьком, назавжди в моєму серці. Вдячний долі за чудових викладачів у Київському медінституті

закінчення Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця працював в Інституті нейрохірургії. Згодом його запросили на роботу в столицю Угорщини Будапешт нейрохірургом військового госпіталю. Нині він – один з кращих у світі ендovasкулярних нейрохірургів. Оперує щомісяця в Амстердамі, Мадриді, Барселоні, Ессені в Німеччині, читає провідні лекції у США, Оксфорді, Японії. Торік від прем'єр-міністра Угорщини

24 вересня виповнилося 60 років доцентів кафедри отоларингології, офтальмології та нейрохірургії ТНМУ Петрові Степановичу ГУДАКУ.

Вельмишановний Петре Степановичу!

Ректорат, профком і весь колектив університету щиросердечно вітають Вас з 60-літтям!

Глибоко поважаємо та щиро шануємо Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-нейрохірурга, досвідченого педагога й вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для

наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Петре Степановичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, добробуту, душевного спокою, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

60 – не привід для печалі, 60 – це зрілість золота. Хай до ста, а може, ще і далі йдуть, не оглядаючись, літа.

Хай дорогу не встеляють хмари
І хода пружиниться міцна.
Ми за Вас сьогодні, ювіляре,
Піднімем чарку доброго вина!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я.Горбачевського

ПРІОРИТЕТ – ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ СЕРЕД ЛІКАРІВ, ЇЇ ДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ

За підсумками цьогорічного конкурсу наукових робіт на присудження премії імені Івана Горбачевського за напрямком «Досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем клінічної медицини та стоматології» перемогла робота «Розробка спеціалізованого телемедичного обладнання і лікувально-реабілітаційних методик для надання дистанційної реабілітації пацієнтам з травмами та захворюваннями опорно-рухового апарату». Її автори – завідувач кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського, доктор медичних наук Андрій Цвях, доцент кафедри загальної хірургії, кандидат медичних наук Андрій Господарський та доцентка кафедри фармакології з клінічною фармакологією, доктор медичних наук Оксана Шевчук.

Докладніше про цей вагомий здобуток і подальші плани лавреатів премії ім. Івана Горбачевського – в інтерв'ю нашій газеті.

– Як відомо, започатковану цього року, премію імені Івана Горбачевського присуджують науковцям нашого університету за розвиток наукового потенціалу навчального закладу, підвищення його рейтингу та популяризацію в Україні й за кордоном. Розкажіть, будь ласка, докладніше про напрямок ваших наукових досліджень. Якій ключовій темі присвячена робота та чому це важливо?

Андрій Цвях:

– За даними ВООЗ, щорічно майже п'ять мільйонів людей втрачають власне здоров'я внаслідок отриманих травм. Вони складають істотну частку економічно продуктивних трудових ресурсів у своїх країнах, а 7-8 мільйонів травмованих стають інвалідами. ВООЗ працює над профілактикою травм і насильства, пом'якшення їх наслідків та поліпшення якості життя для інвалідів. Для цього ВООЗ підтримує зусилля щодо поліпшення збору даних, розвитку заснованих на наукових даних підходів до профілактики, контролю та реабілітації, застосування перевірених і перспективних заходів. Оскільки пошкоджена кінцівка в період загоєння тривалий час перебуває без руху та наванта-

жень, у ній відбуваються судинні та інші зміни, що призводять до атрофії м'язів, трофічних змін та обмеження рухливості суглобів. Саме тому успіх лікування травми залежить не лише від якості хірургічного втручання, а й від подальшої реабілітації.

Тому розробка спеціалізованого медичного обладнання та реабілітаційних методик для надання телемедичної допомоги пацієнтам з травмами й захворюваннями опорно-рухового апарату є досить актуальним питанням.

Нині спроектовано та виготовлено пристрій, що складається з еластичного матеріалу, який добре повторює контур ділянки, на яку встановлюється. На ньо-

могою яких лікуючий лікар зможе відслідковувати стан пацієнта безпосередньо під час виконання реабілітаційного курсу вправ і після їх завершення.

Контроль може здійснюватися 24 години на добу як за одним пацієнтом, так і за кількома, відповідно до зареєстрованих акаунтів на сервері.

Розроблено комп'ютерну програму, яка, отримавши через бездротовий зв'язок дані показників життєдіяльності пацієнта, з датників проводить їх обробку та виводить на дисплей у вигляді графіків за певний проміжок часу.

– Які результати завершеного наукового дослідження? Андрій Господарський:

(Зліва направо) доцент кафедри загальної хірургії, кандидат медичних наук **АНДРІЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ**, доцентка кафедри фармакології з клінічною фармакологією, доктор медичних наук **ОКСАНА ШЕВЧУК**, проректор ТНМУ, професор **ІВАН КЛІЩ**, завідувач кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією, доктор медичних наук **АНДРІЙ ЦВЯХ**

му розміщуються датники, що реєструють фізіологічні показники пацієнта, його положення в просторі та положення в просторі його частин тіла, які підлягають обстеженню. Розроблено систему бездротового зв'язку, яка за допомогою мобільного інтернету передаватиме отримані дані з датників пацієнта на центральний сервер.

Створено систему, яка за допомогою мобільного інтернету передає отримані дані з датників пацієнта на центральний сервер і комп'ютерну програму, яка, отримавши через бездротовий інтернет дані з датників, проводить їх обробку та виводить на дисплей у вигляді графіків і числових показників за певний проміжок часу. Дані фізіологічних і кінематичних показників захищені паролем, прив'язуються до облікового запису певного пацієнта та можуть передаватися на інші електронні пристрої за до-

помогою яких лікуючий лікар зможе відслідковувати стан пацієнта безпосередньо під час виконання реабілітаційного курсу вправ і після їх завершення.

Контроль може здійснюватися 24 години на добу як за одним пацієнтом, так і за кількома, відповідно до зареєстрованих акаунтів на сервері. Розроблено комп'ютерну програму, яка, отримавши через бездротовий зв'язок дані показників життєдіяльності пацієнта, з датників проводить їх обробку та виводить на дисплей у вигляді графіків за певний проміжок часу.

– Дистанційний моніторинг фізіологічних і кінематичних показників пацієнта впродовж періоду реабілітації дозволяє визначити особливості його адаптації до зростаючих навантажень згідно з призначеним курсом, а також коригувати розширення щоденної рухової активності.

Важливим також є визначення та контроль показників локальної температури тіла (ураженої кінцівки), що дає можливість прогнозувати й запобігти розвитку запальної реакції місцевих тканин та оцінити ефективність лікування ушкодженої ділянки. Це дозволить фахівцю оптимально контролювати загальний стан пацієнта, ефективність виконання ним призначеної реабілітаційної програми, запобігти можливим ускладненням, швидко та якісно реагувати на невідкладні ситуації.

Отримані результати фізіологічних і кінематичних показників сприяє зниженню рівня захворюваності опорно-рухового апарату, зменшенню частоти тимчасової втрати працездатності й інвалідності. Покращує умови для профілактики, лікування та реабілітації пацієнтам як на базі медичних закладів, так і поза ними.

Пропонована розробка сприяє скороченню ліжко-днів стаціонарного лікування, а також витрат на реабілітаційний курс для хворих із захворюваннями опорно-рухового апарату.

– Де репрезентували свої наукові розробки? Оксана Шевчук:

– На міжнародному конгресі американської асоціації телемедицини 2016 року в м. Мінеаполіс, 2018-го у м. Чикаго (США), 2019-го в Парижі (Франція) представили доповіді, де ми продемонстрували досягнення Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського у впровадженні телемедично-

го проекту з дистанційної реабілітації пацієнтів з пошкодженнями нижніх кінцівок. Доповідали також на з'їздах, конгресах і конференціях з міжнародною участю в Україні.

– В яких фахових виданнях України та за кордоном, що входять до наукометричних баз Scopus і Web of Science, є ваші наукові публікації? Оксана Шевчук:

– Починаючи з 2017 року ми щорічно публікуємо результати наших наукових досліджень у рейтингових фахових виданнях України та за кордоном. Зокрема, вийшли друком публікації в таких провідних виданнях, як «Telemedicine and e-health» та «Minerva medica».

– Чи запатентували винаходи? Андрій Цвях:

– Усі наші розробки вже запатентовані в Україні. В майбутньому плануємо виходити на міжнародний рівень.

– Як розвивається міжнародна співпраця? Андрій Господарський:

– Після усних домовідень на провідних світових конгресах з телемедицини та телереабілітації в нас склалися добрі стосунки з науковцями США, Канади та країн Європи. Надзвичайно ефективна співпраця є між нашим медичним університетом та інженерно-технічним закладом Helmholtz-Zentrum Dresden-Rossendorf з німецького міста Дрезден. Це дозволяє нам утілювати міжнародні проекти на основі угод про співпрацю з Тернопільським національним медичним університетом імені І.Я. Горбачевського.

– Премія імені Івана Горбачевського – неабиякий стимул для подальшої плідної праці. Які завдання нині є для вас пріоритетними? Андрій Цвях:

– У наш час телемедицина займає вагомe місце в галузі охорони здоров'я, змінюючи життя людей, надаючи медикам ще один канал зв'язку для медичної допомоги. Пріоритетом для нас є популяризація телемедицини серед лікарів, її доступність для пацієнтів.

– Ваші побажання колегам – молодим науковцям.

– Розвиток науки, ефективне використання результатів наукової діяльності, впровадження новітніх технологій – основа економічного зростання держави. Водночас це – основа інтелектуального потенціалу нації, запорука її майбутнього. Тому бажаємо молодим науковцям активно використовувати сучасні технології в практичній та науковій діяльності.

**Лідія ХМІЛЯР.
Світлина Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ**

ДИРЕКТОР ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО МІСЬКОГО ЛІКУВАЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНОГО ЦЕНТРУ ПЕТРО ЛЕВИЦЬКИЙ: «ЗАПРОШУЄМО ТЕРНОПОЛЯН ПРОЙТИ БЕЗКОШТОВНУ СНЕСК-UP-ДІАГНОСТИКУ»

Цього місяця в Тернопільському міському лікувально-діагностичному центрі стартував пілотний проєкт безкоштовної check-up-діагностики для мешканців Тернопільської територіальної громади, які старші 55 років.

Як, власне, відбуватиметься сама процедура такої інновації в деталях розпитували директора медичного закладу та доцента нашого університету Петра ЛЕВИЦЬКОГО.

— Петре Ростиславовичу, розкажіть, будь ласка, в чому полягає суть check-up-діагностики?

— Перші обстеження check-up з'явилися у США. Їх кінцевим підсумком було збереження здоров'я людей, виявлення хвороб на доклінічних стадіях або ж схильності до них. Методика швидко поширилася цивілізованим світом, бо з'ясувалася її висока ефективність щодо запобігання недугам.

Власне, це регулярний комплексний медогляд з метою раннього виявлення відхилень у стані здоров'я. Кому ж варто пройти ці обстеження? Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує check-up-діагностику всім, хто вже має певні недуги або ж скарги щодо функціонування органів чи систем, людям, у яких є генетична схильність до захворювань, скажімо, хворіють на цукровий діабет, наявні онкологічні недуги в родині, особам, які працюють або мешкають в екологічно несприятливій місцевості та взагалі всім, хто піклується про власне здоров'я.

— Як з'явилася думка щодо створення цього проєкту та чи матимете змогу досягнути такої кількості людей, адже охочих буде, впевнена, чимало?

— Ми першими в Україні ініціювали таку безкоштовну check-up діагностику в нашому Центрі й відбуватиметься вона в рамках загальнонаціональної президентської програми «Здорова Україна». Її головний меседж — «Українці повинні жити довше». Поки що маємо невітшну статистику: середня тривалість життя українця — 72 роки і за цим показником ми займаємо аж 115 місце у світі. Причина таких низьких позицій у несвоєчасному виявленні недуг, коли вони важко піддаються лікуванню та призводять до інвалідизації, а то й смерті пацієнта. Тому з позиції керівника саме лікувально-діагностичного центру мені дуже імпує ідея впровадження в Україні з 2022 року регулярних повних медичних обстежень check-up. Чи зможемо впровадитися з напливом тернополян, які виявлять бажання пройти

безкоштовні обстеження? Гадаю, що так, адже вже понад рік застосовуємо в нашому Центрі цю комплексну діагностику. Ми ретельно готувалися до її впровад-

ристання вже наявних власних ресурсів, на базі яких можна і утримувати заклад, і його розвивати. З такою метою ми й запроваджували check-up, але не на

гам, особливо в тих випадках, коли йдеться про працюючих людей, які отримали хронічні хвороби та з державної скарбниці потрібно оплачувати лікарняні, лікування, що обходиться значно дорожче порівняно з превентивними заходами.

— Для закордонного проведення снеск-up-діагностики є звичною практикою. В Україні ж ви станете першопрохідцями, але цікаво, куди проляже дорожня карта пацієнта, в якого виявили певні відхилення у здоров'ї?

— За виявлення певних захворювань чи ускладнень уже наявних хронічних

Петро ЛЕВИЦЬКИЙ, директор Тернопільського міського лікувально-діагностичного центру

ження, довелося не лише вивчити світовий досвід, але й створити окремий спеціалізований підрозділ — відділення превентивної (профілактичної) медицини.

— Отож, виходить, для вас це іміджевий проєкт?

— Так, бо він цілком відповідає спрямуванню нашого закладу — надання кваліфікованої амбулаторно-поліклінічної допомоги. Справа в тому, що ми контракували з НСЗУ фактично один основний пакет, з якого й надходять основні кошти — надання вторинної амбулаторної допомоги, хоча маємо пакети «вакцинація», «стоматологія». Але це не ті високооплачувані пакети, які приносять медичній установі достатні кошти. Не мали змоги ми взяти участь й у лікуванні хворих на коронавірусну інфекцію, яке також непогано оплатила держава. Зрозуміло, що тих коштів, які надходять з НСЗУ для повноцінної діяльності закладу недостатньо. І це не лише наша проблема, але й усіх закладів подібного профілю в Україні. Я спілкуюся з керівниками лікувально-діагностичних центрів Західної України й вони також кажуть, що коштів, які виділяє НСЗУ, вистачає лише, аби оплатити роботу персоналу. Тож ми постійно в пошуку додаткових послуг, оптимального вико-

порожньому місці, а маючи вже певний досвід: понад рік успішно реалізовували в нашому закладі цю комплексну діагностику. Перед її впровадженням нам довелося не лише вивчити світовий досвід, але й створити навіть окремий спеціалізований підрозділ — відділення превентивної медицини, яке спрямоване саме на профілактику захворювань. Це і проведення медичних оглядів, і рання діагностика не-

недуг надаватимемо електронні скерування та спрямовуватимемо цих пацієнтів до фахівців. Отож тих пацієнтів, в яких ми виявимо певні недуги, реєструватимемо й подаватимемо інформацію до Національної служби здоров'я на відшкодування пролікованих випадків. У такий спосіб зможемо виявити хворих людей та своєчасно їх пролікувати на дошпитальному етапі, тобто в амбулаторних умо-

або ж амбулаторної допомоги, а не цілодобового перебування у стаціонарі. І ці форми надання меддопомоги значно бюджетніші та економніші для держави. То чому б не профінансувати їх як належить?

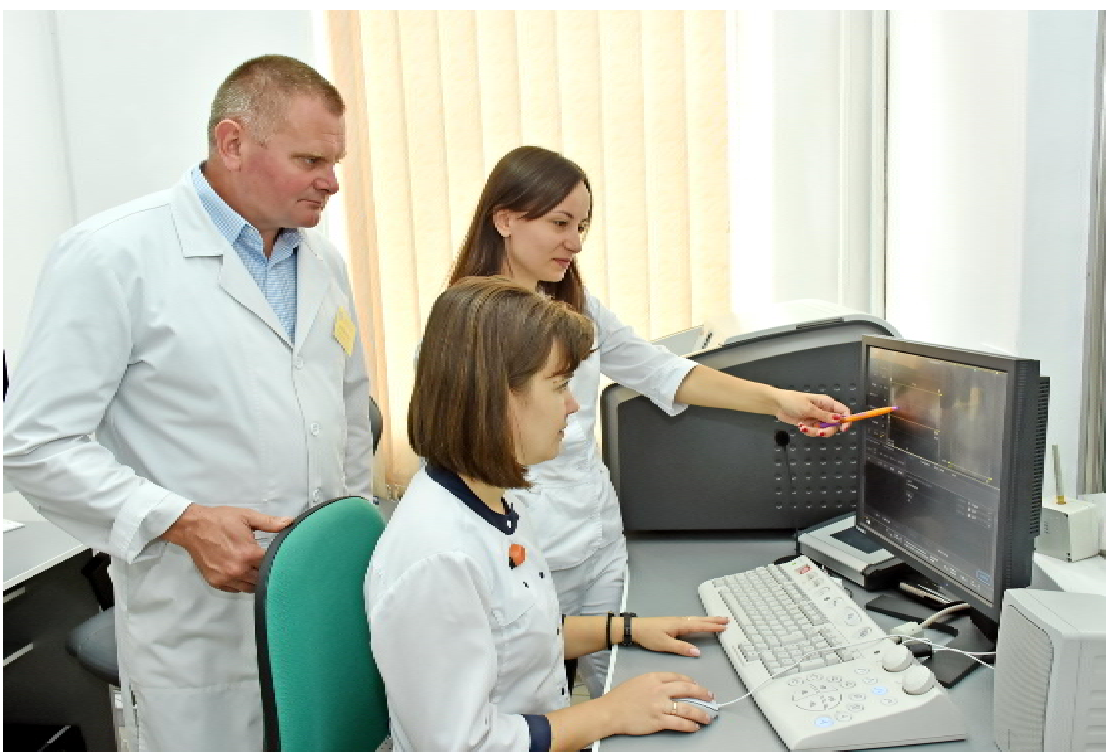
Узагалі ж проєкт призначений для людей, які старші 55 років, але ми не будемо відмовляти й молодшим мешканцям Тернопільської громади, якщо вони виявлять бажання пройти таку діагностику. Очікуємо участі та співфінансування цього проєкту міською радою. Варто зауважити, що в нас доволі добре працювала програма «Здоров'я тернополян», яку щорічно оновлюють та завдяки якій ми змогли закупити сучасне діагностичне обладнання, тому плануємо внести її також до новоствореного проєкту.

— Які обстеження можуть пройти бажані, зокрема, у вашому медзакладі?

— Комплексна діагностика об'єднує у собі фахову консультацію спеціалістів різних профілів, проведення лабораторних досліджень, інструментальне та апаратне обстеження. Відділення превентивної медицини, що працює у нашому лікувально-діагностичному центрі — це сучасний мультидисциплінарний підрозділ, який спеціалізується на проведенні комплексної превентивної діагностики check-up і всіх видів профілактичних оглядів. Зокрема, це і комп'ютерна томографія, і рентгенографія, цифрова флюорографія, ендоскопічні обстеження, ультразвукова та функціональна діагностика, розмаїття лабораторних досліджень, психофізіологічна експертиза, всі види профілактичних медичних оглядів, стоматологічні послуги, «Хірургія одного дня», лікування у денному стаціонарі.

Наразі в Тернополі та Україні обстеження check-up практикують, але переважно приватні медзаклади, і, зрозуміло, це обстеження дороговартісні, тому не кожен має змогу його оплатити. Маючи власний досвід проведення комплексної діагностики, ми запрошуємо всіх, кому не байдуже власне здоров'я, до нашого лікувально-діагностичного центру. Сподіваємося, що тернопільський чек-ап стане хорошою ідеєю для наслідування сільських, селищних і міських громад всієї країни заради збереження здоров'я наших громадян.

Лариса ЛУКАЩУК

дуг, для цього у нас є все необхідне обладнання. Це те, чим займаємося впродовж останніх років. Тому коли дізналися про оголошену загальнонаціональну президентську програму «Здорова Україна», вирішили спробувати. Тішить й те, що керівництво країни нарешті почуло голос профілактичної медицини, яка покликана запобігати недуг-

вах, скажімо, в денному стаціонарі, який у нас, до речі, непогано функціонує. Щоправда, на мій погляд, цей вид меддопомоги Національна служба здоров'я мала б контракувати окремим пакетом, а не в переліку амбулаторних послуг, так як це є зьгодні. Бо за моїми спостереженнями, нині чимало людей потребують саме денного стаціонару

МАРІЯ СЕМЕРЕЗ: «ЧІТКА МЕТА – ПЕРШИЙ КРОК ДО БУДЬ-ЯКОГО ДОСЯГНЕННЯ»

Студентка 4 курсу медичного факультету Марія Семерез – переможець стипендіальної програми «Завтра.UA» від Фонду Віктора Пінчука за напрямком «Охорона здоров'я». Про свою участь в конкурсі та інші пам'ятні події студентського життя, про те, чому обрала лікарський фах, про навчання та улюблені заняття у вільний час Марія розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– До конкурсу, що проводиться в рамках стипендіальної програми «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука, на котрому курсі долучилися?

– Долучилася до цього конкурсу на 3 курсі. Але довідалася про цю освітню програму раніше, при вступі до університету. Зацікавило оголошення про те, що Фонд Віктора Пінчука запрошує студентів 3-6 курсів денної форми навчання до участі у стипендіальній програмі «Завтра.UA» – загальнонаціональній програмі підтримки талановитої молоді. Згадала його знову, коли стала студенткою, а на третьому курсі подала заявку на участь в конкурсі.

– Якими були критерії відбору?

– Серед головних: високий рівень фахових знань, самостійна наукова робота, лідерські, комунікаційні та творчі здібності. На конкурс я подала наукову роботу на тему «Вплив синього світла гаджетів на зір у час пандемії», представивши результати досліджень, які провела, про зміни в органах зору молодих людей віком від 16 до 30 років. Це моя перша студентська наукова робота. Почала працювати над нею на другому курсі. Пригадую, спочатку було складно. Вагалася, яку тему обрати, з чого почати... Зазвичай класні ідеї приходять перед сном. Так було і цього разу. Обравши тему наукової роботи, звернулася до куратора нашої групи – доцентки кафедри анатомії людини, кандидата медичних наук П.П. Флекей з проханням бути моїм науковим керівником. Парасковія Павлівна погодилася і я вдячна їй за підтримку та фахові поради. І написала також мотиваційний лист, в якому пояснила, чому хочу стати учасницею конкурсу та надала відгук про мою участь у соціальних проєктах, волонтерських заходах. Зокрема, я була членом міжнародної молодіжної організації «AIESEC», яка об'єднує активну молодь, що цікавиться культурою інших країн, міжкультурними обмінами та стажуванням за кордоном. Коли навчалася в школі, до нас приїжджали ровесники з інших країн і ми їздили до них, долучаю-

чись до міжнародного волонтерства. Через кілька років завдяки організації обміну візитами побувала в літньому дитячому таборі в Італії, де ми навчали дітей англійської мови. Це було цікаво, пізнавально та для саморозвитку корисно. Нині я – учасниця громадської організації «Ліга студентів Тернопільщини», засновником і президентом якої є Михайло Гавриляк, випускник Західноукраїнського національного університету. Михайло написав гарний відгук про мою роботу в громадській організації, що теж вплинуло на результати конкурсного відбору стипендіатів програми «Завтра.UA». Працюю в команді студентського влогу ТНМУ «Outlook» та є співорганізаторкою онлайн-зустрічей з циклу «Шлях до успіху», де спікерами виступають відомі фахівці-медики, науковці, знані не лише в Україні, а й за кордоном. Чимало з них – колишні випускники нашого університету, як, скажімо, Олег Чабан, Ростислав Валіхновський. Беру участь у добрих акціях студентів-медиків і, зокрема, в проєкті «Канікули з Богом», «Миколай про тебе не забуде».

– Як дізналися, що стали стипендіаткою «Завтра.UA»?

– Мені надійшло повідомлення. І це було дуже приємно.

– Ви – тернополянка?

– Народилася в Кам'янці-Подільському, але вже 10 років живу

в Тернополі. Закінчила Тернопільську класичну гімназію з високим балом ЗНО.

– Чому обрали медицину як фах?

– У мене батьки – лікарі, тож медична сфера мені не чужа. Обоє свого часу закінчили Чернівецький медуніверситет. Батько Володимир Петрович – ортопед-травматолог. Мама Ірина Олександрівна – офтальмологиня. Змалку я любила слухати їхні розмови на професійні теми й ще в дитинстві вирішила, що теж буду лікарем. Батьки стали прикладом і для мого брата. Олександр успішно закінчив медичний факультет ТНМУ, зараз навчається в інтернаті. Його спеціальність – отоларинголог.

– Яка лікарська спеціальність подобається вам?

– Наразі є кілька спеціальностей, які мені особливо до душі та які вивчаю з подвійним інтересом, щоб потім вибрати ту, що зацікавила найбільше.

– Старт нового навчального року позаду. Як і літо. Чим воно вам запам'яталося?

– Літо промайнуло дуже швидко, бо чи не весь червень я навчалася – готувалася до іспиту «Крок». 23 червня його склала, але доки не знала результату – напруга не відпускала. Тож справжні канікули розпочалися вже в липні.

– Але «Крок» склали успішно?

– Так. І поїхала з батьками в Туреччину відпочити.

– Нині знову навчання – на першому плані. Як проводите вільний час?

– Прагну розвиватися в багатьох сферах. Школяркою навчилася грати у великий теніс. Після переїзду до Тернополя з тенісом якось не склалося, повернулася до нього вже на першому курсі ТНМУ, коли мої однокурсники й студенти стоматологічного факультету створили гурток великого та малого тенісу. Тепер це знову моє хобі. Інше моє захоплення – музика. В Кам'янці-Подільському відвідувала школу мистецтв, де навчилася грі на гітарі. Потім, у 6 класі, в мене з'явилася мрія навчитися грати на фортепіано. Але батьки не сприймали мого захоплення всерйоз і не поспішали записувати мене в музичну школу. Тоді я сама знайшла викладачку, почала брати в неї уроки й за три роки вже легко виконувала ті ж фортепіанні твори, що й учні старших класів музичної школи. Так моя мрія перетворилася на реальність. Займалася я також танцями: латиноамериканськими, потім – спортивними, а зараз знову в пріоритеті запальні латиноамериканські сальса, бачата.

– Що допомагає досягти успіху?

– Наполегливість, цілеспрямованість. Коли в мене є мрія – стараюся її досягти. Якщо не одразу – то крок за кроком. Наразі моя мета – стати висококваліфікованою лікаркою. Щоб реалізувати її, вступила до одного з провідних вишів України – ТНМУ ім. Івана Горбачевського, де створені всі умови для успішного навчання студентів.

Лідія ХМІЛЯР

ЮВІЛЕЙ

14 вересня відзначила ювілейний день народження професорка кафедри патологічної анатомії із секційним курсом та судовою медициною ТНМУ Оксана Євстахівна КУЗІВ.

Вельмишановна Оксано Євстахівно!

Ректорат, профком і весь колектив університету щирозаочно вітають Вас з ювілейним днем народження!

Глибоко поважаємо та щиро шануємо Вас як одну з талановитих випускниць другого покоління, відому вчену, дослідницю педагога та вихователя студентської мо-

лоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, щирість, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро, жіночність та інтелігентність заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Оксано Євстахівно, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Хай у житті Вашім завжди буде літо,
А якщо осінь – то тепла й золота!
Нехай у гості йдуть завжди діти,
Хай сміх і радість на подвір'ї не стиха!

Нехай рясні дощі несуть для Вас здоров'я,
Проміння сонячне цілує у вуста!

Нехай онуки зігрівають Вас любов'ю,
Бажаєм довгого й щасливого життя!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я.Горбачевського

17 вересня відзначила ювілейний день народження комендантка навчального корпусу №4 ТНМУ імені І.Я.Горбачевського Любов Володимирівна ДАНИЛЬЧЕНКО.

Вельмишановна

Любово Володимирівно!

Ректорат, профком і весь колектив університету щирозаочно вітають Вас з ювілейним днем народження!

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків – комендантки навчального корпусу №4, виконуючи одну з найважливіших ділянок роботи – організаційне забезпечення роботи персоналу та навчання студентів медичного університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіночність, уважне ставлення до лю-

дей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Любово Володимирівно, доброго здоров'я, безмежного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

У цей святковий світлий день,
Коли настав Ваш ювілей,
Ми щиро Вас вітаємо,
Добра і щастя Вам бажаємо.

Хай оминають Вас тривоги,
Хай Бог дасть щастя на путі,
Хай світла й радісна дорога
Щасливо стелиться в житті!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

24 вересня відзначила ювілейний день народження лаборантка кафедри мікробіології, вірусології та імунології ТНМУ Нелю Василівна СОБКО.

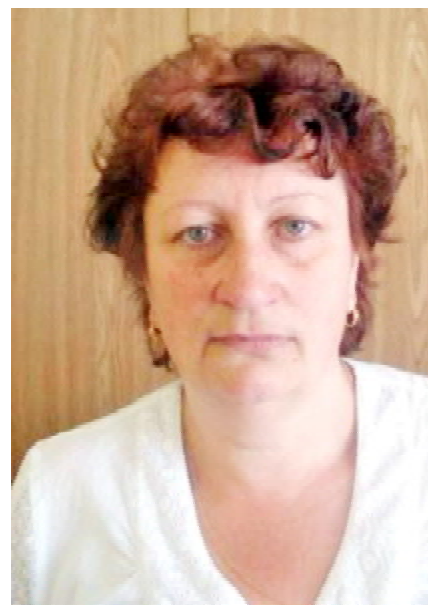
Вельмишановна

Нелю Василівно!

Ректорат, профком і весь колектив університету щирозаочно вітають Вас з ювілейним днем народження!

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків – лаборантки кафедри мікробіології, вірусології та імунології, виконуючи одну з найважливіших ділянок роботи – організаційне забезпечення навчального процесу, проведення висококваліфікованих наукових досліджень.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцін-

ки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Нелю Василівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай вам сонечко світить,
а серце співає,
Нехай печаль дороги до серця
не знає,

Нехай щастя буде у вашому домі
І радість нехай з вами буде
завжди,
Здоров'я міцного і справедливої
долі

Нехай Господь Бог дає на довгі роки!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я.Горбачевського

